

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/89/2023
Identifikačné číslo spisu:	1414209738
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1414209738.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, Trenčín, M. R. Štefánika 20, IČO: 30 794 536, proti žalovanému H. H. J., narodenému XX. W. XXXX, O., Z. Q. XX, zastúpenému advokátskou kanceláriou SOUKENÍK - ŠTRPKA, s.r.o., Bratislava, Šoltésovej 14, IČO: 36 862 711, o zaplatenie 103.949 eur s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B4-11C/423/2015, pôvodne Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 11C/423/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. októbra 2022 sp. zn. 10Co/16/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. októbra 2022 sp. zn. 10Co/16/2022 a rozsudok Okresného súdu Bratislava IV zo 17. decembra 2021 sp. zn. 11C/423/2015, zrušuje a vec vracia Mestskému súde Bratislava IV na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom zo 17. decembra 2021 č. k. 11C/423/2015-351 zamietol žalobu žalobcu v celom rozsahu a žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného a druhoinsťančného konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

1.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal od žalovaného zaplatenia sumy 103.949 eur s príslušenstvom titulom nároku na náhradu škody. Svoju žalobu odôvodnil tým, že rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej „ŠTS PK“) zo dňa 21. júna 2012 bol žalovaný uznaný za vinného zo spáchania zločinu poškodzovania finančných záujmov Európskeho spoločenstva, po schválení dohody o vine a treste uzatvorenej so žalovaným na Špeciálnej prokuratúre. Súdom bola žalovanému, okrem iného, uložená povinnosť nahradiť škodu vo výške 34.000 eur poškodenému - žalobcovi, ktorú si aj splnil, a so zvyškom nároku na náhradu škody bol žalobca odkázaný na občianske súdne konanie. Uviedol, že na projekty vzdelávania poskytol sumu 159.003,96 eura, pričom v závere rozsudku Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica (ďalej „ŠTS BB“) je uvedené, že žalovaný z týchto finančných prostriedkov získal sumu 137.949 eur a iní obžalovaní, W. D. S. a H. W. S. pre spoločnosť KOAM, s.r.o., sumu 21.054,96 eura. Na pojednávaní

03. novembra 2021 súd pripustil zmenu žalobného návrhu v časti príslušenstva tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 103.949 eur s 9 % úrokom z omeškania ročne od 21. júna 2012 do zaplatenia. Žalobca argumentoval, že prostriedky zo všeobecného rozpočtu ES uvedené vo výroku ŠTS PK patria pod správu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, nakoľko z celkovo vyplatených finančných prostriedkov v sume 159.003,96 eura bolo 75 % v sume 119.252,97 eura vyplatených z rozpočtu Európskeho sociálneho fondu na základe podkladov predložených z odboru Európskeho sociálneho fondu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín.

1.2. Vec posúdil právne podľa ust. § 415, § 420, § 438, § 439, § 441, § 442 ods. 1 a § 489 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) a ust. § 193, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a ods. 2 CSP. Vykonaným dokazovaním mal preukázať, že žalobca ako úrad a spoločnosť KOAM, s.r.o. uzavreli dňa 13. marca 2009, 26. marca 2009, 15. mája 2009 a 03. novembra 2009 písomne Dohody o poskytnutí finančného príspevku na vzdelávanie a prípravu pre trh práce zamestnancov podľa § 47 zák. č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti. Ďalej bolo v konaní preukázané, že rozsudkom ŠTS PK trestný súd po schválení dohody o vine a treste v trestnej veci obvineného žalovaného, rozhodol tak, že ho uznal za vinného zo spáchania zločinu poškodzovania finančných záujmov ES spolupáchateľstvom podľa § 20 Tr. zák. k § 261 ods. 1 ods. 3 Tr. zák., keď na základe skutkovej vety uvedenej vo výroku rozhodol, že žalovaný spoločným konaním predložil nesprávne doklady a použil prostriedky zo všeobecného rozpočtu ES na iný účel, ako boli pôvodne určené, a tým umožnil spôsobenie sprenevery a spôsobil takým činom značnú škodu, čím spáchal vyššie uvedený zločin. Za to ho trestný súd odsúdil k v rozsudku uvedenému trestu a uložil mu podľa § 51 ods. 4 písm. c) Tr. zák. v skúšobnej dobe povinnosť nahradiť spôsobenú škodu v rozsahu dohody o vine a treste teda 34.000 eur na označený účet poškodeného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín. Poškodeného odkázal so zvyškom jeho nároku na náhradu škody na občianske súdne konanie. Žalovaný sumu 34.000 eur uhradil. Žalobca si uplatnil nárok na náhradu škody podľa ním ustáleného výpočtu 159.000,96 eura mínus 34.000 eur (zaplatené žalovaným) mínus 21.054,96 eura (zaplatené W. D. S. a H. W. S.) rovná sa žalovaná suma 103.949 eur, len proti žalovanému. Porušenie právnej povinnosti žalovaného podľa žalobcu spočívalo v tom, že žalovaný ako strojca a organizátor trestnej činnosti spoločným konaním predložil nesprávne doklady žalobcovi a použil prostriedky zo všeobecného rozpočtu ES na iný účel, ako boli pôvodne určené, čím umožnil spôsobenie sprenevery, pričom uznal vinu za spáchaný skutok. Žalovaný bol uznaný vinným zo zločinu poškodzovania finančných záujmov ES spolupáchateľstvom podľa § 20 Tr. zák. k § 261 ods. 1 ods. 3 Tr. zák.. V konaní bola sporná aktívna vecná legitimácia žalobcu, aj pasívna vecná legitimácia samotného žalovaného, a to vzhľadom na existenciu potreby posúdenia spoluzavinenia ďalších osôb W. D. S. a H. W. S., a aj samotného poškodeného na vzniku škody, tak ako to vyplynulo z rozhodnutia odvolacieho súdu, aj rozsudku trestného súdu BB. Ďalej bola sporná existencia a výška škody žalobcu, porušenie právnej povinnosti žalovaného a existencia príčinnej súvislosti medzi škodou a porušením právnej povinnosti.

1.3. Žalobca svoju aktívnu vecnú legitimáciu odvodzoval od skutočnosti, že ŠTS PK uložil žalovanému povinnosť uhradiť žalobcovi ako poškodenému časť škody 34.000 eur (čo aj žalovaný urobil a so zvyškom nároku ho odkázal na občianske súdne konanie). Vychádzal aj z toho, že to bol on, kto poukázal finančné prostriedky v objeme 159.003,96 eura, pričom žalovaný použil prostriedky zo všeobecného rozpočtu ES na iný účel ako boli poskytnuté a ako bolo dohodnuté. Žalobca mal za to, že jeho aktívna vecná legitimácia je daná napriek tomu, že v rozsudku ŠTS PK nie je výslovne vo výroku uvedený ako poškodený. Súd prvej inštancie poukázal na to, že v podaní zo dňa 13. januára 2016 žalobca uviedol, že škoda bola spôsobená Slovenskej republike v jeho zastúpení a v podaní zo dňa 07. mája 2021 žalobca uviedol, že prostriedky zo všeobecného rozpočtu ES uvedené vo výroku ŠTS PK patria pod správu žalobcu, nakoľko z celkovo vyplatených prostriedkov v objeme 159.000,96 eura bolo 75 % v sume 119.252,97 eura vyplatených z rozpočtu ESF na základe predložených podkladov z odboru ESF Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín. Z dohôd o poskytnutí finančného príspevku na vzdelávanie a prípravu pre trh práce zamestnancov súd prvej inštancie ustálil, že poskytnutý príspevok (a to aj každá jeho časť), je prostriedkom vyplateným zo štátneho rozpočtu SR a ESF. Konštatoval, že prostriedky Európskej únie sa zaraďujú do príjmov štátneho rozpočtu, ak z právnych aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie nevyplýva niečo iné (podľa § 7 ods. 2 zák. č. 523/2004 Z.z.). Z odpovede MPSVaR SR, predloženej žalovaným, zistil, že ministerstvo deklarovalo, že prijímateľom finančných prostriedkov z fondov EÚ v rámci národného projektu XI. sektorového

operačného programu Ľudské zdroje, bolo Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, teda nie priamo žalobca. Z odpovede tiež vyplynulo, že prostriedky EÚ sú súčasťou štátneho rozpočtu v každom programovom období a Slovenská republika je podľa platnej národnej legislatívy povinná uvedené zdroje vymáhať. Súčasne MPSVaR potvrdilo, že v prípade neoprávneného vyplatenia prostriedkov z fondov EÚ má povinnosť vymáhať predmetné prostriedky Slovenská republika, nakoľko prostriedky EÚ sa zaraďujú do príjmov štátneho rozpočtu, ak z právnych aktov ES a EÚ nevyplýva nič iné. Z uvedeného vyvodil, že v dôsledku trestného činu žalovaného vznikla škoda Slovenskej republike, nakoľko predmetné finančné prostriedky patrili do štátneho rozpočtu SR. Vyhodnotil, že aktívne vecne legitimovanou na uplatnenie náhrady škody v tomto konaní je Slovenská republika v zastúpení Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý bol ich prijímateľom (čo vyplynulo z odpovede MPSVaR SR), prípadne v zastúpení žalobcom, avšak Slovenská republika žalobcom nie je (ani v zastúpení). Poukázal tiež na to, že i keď žalobca tvrdil, že je správcom finančných prostriedkov z rozpočtu ES, nepredložil žiadny dôkaz ani o tomto tvrdení, ani o tom, že je oprávnený ako správca dané finančné prostriedky vymáhať v súdnom konaní.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 27. októbra 2022 sp. zn. 10Co/16/2022 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. S poukazom na ustanovenie § 387 ods. 2 CSP, prihliadajúc na obsah súdneho spisu a z neho vyplývajúci skutkový stav, sa odvolací súd nezistiac v postupe súdu prvej inštancie žiadne vady majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v celom rozsahu po skutkovej a právnej stránke stotožnil s dôvodmi, týkajúcimi sa odvolaním napadnutého rozsudku, ktorým súd prvej inštancie žalobu žalobcu pre nedostatok aktívnej vecnej legitimácie zamietol.

2.1. Sám žalobca v doplnení žaloby uviedol, že škoda bola spôsobená Slovenskej republike v zastúpení Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, že trestný súd v rozsudku PK vo výroku o vine žalovaného vôbec neuviedol, komu mal žalovaný zločinom poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločenstiev spôsobiť škodu ani v akej výške, i keď mu vo výroku o treste uložil povinnosť nahradiť škodu vo výške 34.000 eur žalobcovi, ktorého tiež so zvyškom nároku odkázal na občianske súdne konanie, a že trestný súd v rozsudku BB vo výroku o vine obž. W. D. S. a obž. H. W. S. (teda v rozsudku, ktorý nebol vydaný v trestnom stíhaní žalovaného) uviedol, že títo opísaným konaním spôsobili škodu vo výške 159.003,96 eura Slovenskej republike v zastúpení Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, pričom žalobcu odkázal s nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie. Žalobca si uplatnil voči žalovanému nárok na náhradu škody vo svojom mene a po zrušení prvého rozsudku na výzvu súdu, aby preukázal svoju aktívnu vecnú legitimáciu v spore, tvrdil, že žalovaný mu už časť škody (34.000 eur) podľa rozsudku ŠTS PK uhradil, že to bol žalobca, kto poukázal finančné prostriedky 159.003,96 eura, a že prostriedky zo všeobecného rozpočtu ES uvedené vo výroku ŠTS PK patria pod jeho správu. Z dohôd o poskytnutí finančného príspevku na vzdelávanie a prípravu pre trh práce zamestnancov je zrejmé, že poskytnutý príspevok, a to aj každá jeho časť, je prostriedkom vyplateným zo štátneho rozpočtu SR a ESF. Prostriedky Európskej únie sa zaraďujú do príjmov štátneho rozpočtu, ak z právnych aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie nevyplýva nič iné podľa § 7 ods. 2 zák. č. 523/2004 Z.z.. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ako riadiaci orgán pre sektorový operačný program Ľudské zdroje v skrátenom programovom období 2004-2006, v odpovedi, predloženej žalovaným ako dôkaz v konaní, potvrdilo, že prijímateľom finančných prostriedkov z fondov EÚ v rámci národného projektu XI. sektorového operačného programu Ľudské zdroje, bolo Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, teda nie priamo žalobca. Z odpovede ministerstva tiež vyplýva, že prostriedky EÚ sú súčasťou štátneho rozpočtu v každom programovom období a Slovenská republika je podľa platnej národnej legislatívy povinná uvedené zdroje vymáhať. Súčasne ministerstvo potvrdilo, že v prípade neoprávneného vyplatenia prostriedkov z fondov EÚ má povinnosť vymáhať predmetné prostriedky Slovenská republika, nakoľko prostriedky EÚ sa zaraďujú do príjmov štátneho rozpočtu, ak z právnych aktov ES a EÚ nevyplýva nič iné. Zo súdom prvej inštancie vykonaného dokazovania je potom zrejmé, že aktívna vecná legitimácia žalobcu na uplatnenie nároku na náhradu škody vo výške 103.949 eur voči žalovanému nevyplýva ani z Dohôd o poskytnutí finančného príspevku na vzdelávanie a prípravu pre trh práce zamestnancov uzatvorených medzi žalobcom a spol. KOAM s.r.o., ani z rozsudku ŠTS PK a ani z rozsudku ŠTS BB a naopak, je vylúčená odpoveďou

ministerstva, ust. § 7 ods. 2 zák. č. 523/2004 Z.z., a spochybnená i samotným charakterom trestného činu poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločností. Zo všetkých v konaní produkovaných dôkazov potom súd prvej inštancie prijal správny záver, že v dôsledku trestného činu žalovaného vznikla škoda Slovenskej republike, pretože predmetné finančné prostriedky patrili do štátneho rozpočtu SR, a preto je na uplatnenie náhrady škody aktívne vecne legitimovaná Slovenská republika (v zastúpení Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny SR, resp. žalobcom). Žalobca počas celého konania, ani na výzvu súdu prvej inštancie nepredložil žiaden dôkaz, ktorým by preukázal, že je oprávnený žalovanú sumu vymáhať vo svojom mene, hoci bol povinný uniesť bremeno tvrdenia a dôkazu aj o svojej aktívnej legitimácii v spore. Preto, ak súd prvej inštancie žalobu zamietol, rozhodol správne a odvolací súd sa s jeho rozhodnutím stotožnil.

2.2. Ak žalobca ďalej tvrdil, že prostriedky boli v jeho správe, boli vyplatené z jeho bankového účtu v štátnej pokladnici a jemu aj vznikla škoda na majetku Slovenskej republiky, ktorý spravuje, odvolací súd poukazuje v súvislosti s touto odvolacou námietkou na ust. § 2 ods. 2 zák. č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu (na tento zákon poukazoval aj žalobca v odvolaní), ktorý okrem iného stanovuje, že Správca majetku štátu vykonáva právne úkony pri správe majetku štátu v mene štátu. Správca koná v mene štátu pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku štátu, ktorý spravuje, alebo sporného majetku, ktorého správcom by mal byť podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov. Odvolací súd nespochybňuje, že žalobca mohol v tomto konaní zastupovať štát, nie si však uplatňovať zaplatenie finančných prostriedkov, ktoré patria do rozpočtu SR (aj prostriedky Európskej únie sa zaraďujú do príjmov štátneho rozpočtu), teda štátu, vo vlastnom mene. Žalobca musí pochopiť, že subjekt Slovenská republika nie je možné stotožniť so žalobcom. Pokiaľ chcel byť v tomto spore úspešný, bol povinný v prvom rade preukázať, že predmetné finančné prostriedky patrili jemu, prípadne, že ich mal v správe a bol oprávnený ich aj vo svojom mene vymáhať, čo žiadnym produkovaným ani navrhnutým dôkazom nepreukázal.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP, domáhajúc sa zrušenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

3.1. Danosť dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP odôvodnil tým, že v danom prípade žalobca v záhlaví svojej žaloby v znení jej doplnenia ako žalobcu označil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, avšak v ďalšej časti žaloby v znení jej doplnenia je jednoznačne uvedené, že škoda bola spôsobená Slovenskej republike v zastúpení Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín a žalobca súčasne v odôvodnení žaloby poukázal na rozsudok Špecializovaného Trestného súdu spis. zn. BB-4T 22/2012 zo dňa 15. novembra 2013, v ktorom bolo uvedené ako konštatuje aj odvolací súd v ods. 30 odôvodnenia rozsudku, že škoda bola spôsobená Slovenskej republike v zastúpení Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín. Pokiaľ je teda v odôvodnení žaloby v znení jej doplnenia ako poškodená označená Slovenská republika v zastúpení Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín ako aj s poukazom na rozsudok Špecializovaného Trestného súdu spis. zn. BB-4T 22/2012 zo dňa 15. novembra 2013, ktorý bol prílohou žaloby a v ktorom bolo uvedené, že škoda bola spôsobená Slovenskej republike v zastúpení Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, v takomto prípade ak by sme zotrvali na prísne formalistickom právnom názore odvolacieho súdu, v zmysle ktorého je na uplatnenie náhrady škody aktívne vecne legitimovaná Slovenská republika, ide o zjavný logický rozpor žaloby, ktorý má za následok jej nezrozumiteľnosť, čím vzniká súdu povinnosť žalobcu poučiť a vyzvať ho na odstránenie tejto vady jeho žaloby. Riadne označenie štátu ako žalobcu je náležitosťou riadneho návrhu, bez ktorého nemožno v konaní pokračovať. Štát je ako účastník konania označený riadne, ak je súčasne s ním označený príslušný orgán, ktorý má v mene štátu konať, s uvedením jeho názvu a sídla. Pokiaľ nie je žalobca takto riadne označený, súd v zmysle § 43 OSP žalobcu poučí a vyzve ho na doplnenie alebo opravu žaloby. Neuplatnenie postupu podľa § 43 OSP súdom predstavuje závadný postup, ktorým sa strane konania znemožní realizácia jej procesných práv, ktoré jej procesnoprávny predpis priznáva na účely ochrany jeho práv a právom chránených záujmov, čím v konečnom dôsledku dochádza k zásahu do podstaty jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

3.2. Danosť dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP odôvodnil tým, že spornou v danom prípade je aktívna vecná legitimácia správcu majetku štátu, teda žalobcu, v zmysle § 2 ods. 2

zákona č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 278/1993 Z.z.“) v konaní o nároku na náhradu škody. Žalobca má za to, že právny názor odvolacieho súdu o tom, že žalobca nie je aktívne vecne legitimovaný na podanie žaloby na náhradu škody, pretože škoda vznikla Slovenskej republike. nakoľko finančné prostriedky patrili do rozpočtu SR t. j. škoda nevznikla žalobcovi a z tohto dôvodu nemá na jej uplatnenie aktívnu vecnú legitimáciu a aktívne vecne legitimovaná je Slovenská republika, nie je správny. Zákon č. 278/1993 Z. z. výslovne uvádza, že správca koná v mene štátu pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku štátu, ktorý spravuje, alebo sporného majetku, ktorého správcom by mal byť podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov. Nakoľko správca majetku štátu má zákonnú povinnosť udržiavať ho v riadnom stave, využívať všetky právne prostriedky na jeho ochranu a dbať, aby nedošlo najmä k jeho poškodeniu, strate, zneužitiu alebo zmenšeniu, nemožno preto považovať za správny právny záver odvolacieho súdu o tom, že žalobca nie je aktívne vecne legitimovaný na podanie žaloby na náhradu škody. V rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/86/2017 Najvyšší súd SR zaujal postoj, z ktorého možno vyvodíť zreteľnú podporu výkladu umožňujúceho úspešné uplatňovanie práv štátu priamo správcom. Táto judikatúra je pre prejednávánú vec prilehavá a nič na tom nemení ani skutočnosť, že sa vyslovene týka správy majetku obcí, nakoľko správa majetku štátu (§ 2 ods. 2 a § 3 ods. 1 zákona č. 278/1993 Z. z.) sa zakladá na principiálne rovnakých pravidlách. To, že správca majetku štátu tento majetok spravuje (§ 3 ods. 1 ZoSMŠ), síce neznamená, že správca tento majetok aj vlastní. ale napriek tomu, že vlastníkom majetku zostáva štát, tento s ním nakladá práve prostredníctvom správcu (§ 2 ods. 2 prvá veta ZoSMŠ). Zákon teda oprávňuje správcu majetku štátu na nakladanie s majetkom štátu. Správca majetku štátu má popri práve nakladať s majetkom zvereným mu do jeho správy aj povinnosť udržiavať ho v riadnom stave, využívať všetky právne prostriedky na jeho ochranu a dbať, aby nedošlo najmä k jeho poškodeniu, strate, zneužitiu alebo zmenšeniu (§ 3 ods. 2 ZoSMŠ). Na účely uplatňovania práva a plnenia povinností pri správe majetku štátu vykonáva správca majetku štátu právne úkony v mene štátu (§ 2 ods. 2 tretia veta ZoSMŠ). Správca koná v mene štátu pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku štátu, ktorý spravuje, alebo sporného majetku, ktorého správcom by mal byť podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov (§ 2 ods. 2 štvrtá veta ZoSMŠ). Správca nie je zástupcom štátu, nekoná za štát ale v mene štátu. Keďže správca majetku štátu má zákonnú povinnosť majetok štátu chrániť pred poškodením, zničením alebo stratou a využívať všetky právne prostriedky na jeho ochranu, nemožno považovať za správny právny záver o tom, že žalobca nie je aktívne vecne legitimovaný na podanie žaloby na vydanie bezdôvodného obohatenia, pretože nie je vlastníkom nehnuteľnosti, ktorej užívanie viedlo k vzniku bezdôvodného obohatenia, a preto bezdôvodné obohatenie nevzniklo jemu.

4. Žalovaný v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobcu zamietol ako nedôvodné, uplatniac si náhradu trov konania. Rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za vecne správne. Žalobca v dovolaní neuviedol žiadne nové skutočnosti a nepreukázal danosť dovolacích dôvodov v zmysle § 420 písm. f), resp. § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Pokiaľ ide o jeho aktívnu legitimáciu v spore, opakovane rozporne uvádzal, že škoda bola spôsobená žalobcovi, resp. Slovenskej republike v zastúpení žalobcom. Žalobca nepreukázal, že by mu vznikla škoda, ani že by bol vlastníkom majetku, resp. správcom tohto majetku oprávneným predmetnú škodu vymáhať. Správnym bol záver odvolacieho súdu, že žalobca vo vzťahu k majetku štátu nemohol konať vo vlastnom mene. Žalobca teda nepreukázal svoju aktívnu vecnú legitimáciu v spore. Žalobca rovnako nepreukázal porušenie jeho procesných práv, neodôvodnene sa snaží preniesť svoju zodpovednosť za určenie okruhu účastníkov konania na súd. Žalobca začal uvádzať argumentáciu týkajúcu sa údajnej nezrozumiteľnosti podania (žaloby) a potreby postupovať podľa § 43 OSP, resp. § 129 CSP až v dovolaní, žalobca mal túto argumentáciu uplatniť už pred súdom prvej inštancie, resp. v odvolaní. Postup žalobcu je tak v rozpore s ust. § 435 CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobca, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen prípustné, ale tiež dôvodné, a preto je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie

súdu prvej inštancie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprisnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné.

12. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

13. Žalobca prípustnosť podaného dovolania vyvodzovali v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu

konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia ale nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľom namietanej procesnej vade.

15. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

15.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

15.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti). Na druhej strane, z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

16. Dovolateľ prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces oprel o tvrdenie, že neuplatnenie postupu podľa § 43 OSP súdom predstavuje závadný postup, ktorým sa strane konania znemožní realizácia jej procesných práv, ktoré jej procesnoprávny predpis priznáva na účely ochrany jeho práv a právom chránených záujmov, čím v konečnom dôsledku dochádza k zásahu do podstaty jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

17. K tomu dovolací súd v prvom rade uvádza, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania predovšetkým také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

18. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárnym, čo znamená, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku, a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania. Dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne). Hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

19. V danej veci je z obsah spisu jednoznačné, že žalobca v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie neuplatnil pri niektorom z uplatnených odvolacích dôvodov argument o nesprávnom procesnom postupe súdu prvej inštancie spočívajúcom v opomenutí postupu podľa § 43 OSP, resp. § 129 CSP z dôvodu údajnej nezrozumiteľnosti či rozporuplnosti podania (žaloby) pri označení žalobcu.

19.1. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní pritom vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy, už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal. Nedávalo by totiž žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by dovolací súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejme), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom.

20. V posudzovanom prípade ide o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelym (*vigilantibus iura scripta sunt*). Ak potom žalobca uvedené námietky (argumentáciu) zakladajúce prípustnosť a dôvodnosť dovolania neuplatnil už v odvolacom konaní, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto rozsudku odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť (obdobne napr. 8Cdo/8/2020, 9Cdo/132/2020).

21. Dovolací súd preto posúdil dovolanie žalobcu z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP ako neprípustné, následne pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska žalobcom namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

22. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

23. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

24. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

25. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že má ísť o otázku riešenú odvolacím súdom a to buď o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), alebo o procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

26. V dovolaní, prípustnosť ktorého sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, musí dovolateľ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd; vysvetliť, v čom je riešenie právnej otázky odvolacím súdom nesprávne; uviesť ako by mala byť táto otázka správne riešená.

26.1. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd doposiaľ neriešil a je daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi doposiaľ neposudzoval právnu otázku vymedzenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom vymedzenej právnej otázky a že sa jedná o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

27. Dovolateľ v posudzovanom prípade k dôvodnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP formuloval právnu otázku aktívnej vecnej legitímácie správcu majetku štátu, teda žalobcu, v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu, v konaní o nároku na náhradu škody. Dovolací súd považoval takto formulovanú otázku za prípustnú, nakoľko zamietajúce rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo primárne na riešení práve tejto právnej otázky. Zároveň dovolací súd zistil, poznajúc vlastnú rozhodovaciu činnosť, že uvedená právna otázka už bola dovolacím súdom opakovane riešená. Dovolací súd je pritom viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Z uvedeného dôvodu dovolací súd z hľadiska prípustnosti dovolania posudzuje (iba) materiálny substrát samotného dovolacieho konania spočívajúci vo vymedzení právnej otázky a predstretí vlastnej argumentácie dovolateľa v zmysle § 432 ods. 2 CSP, súčasne zohľadňujúc vlastnú rozhodovaciu prax (iura novit curia, 4Cdo/11/2021, 8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020).

28. V rozhodnutí dovolacieho súdu z 25. februára 2003 sp.zn. 2Cdo/94/2002 (publikovaným ako judikát R 87/2004), dovolací súd vyslovil právny názor k výkladu ust. § 3 ods. 1 a 2 zákona č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov, podľa ktorého správa majetku štátu je súhrn oprávnení a povinností správcu k tej časti majetku štátu, ktorý mu štát zveril do správy. Správca je oprávnený a povinný majetok štátu užívať na plnenie úloh v rámci predmetu činnosti alebo v súvislosti s ním, nakladať s ním podľa tohto zákona, udržiavať ho v riadnom stave, využívať všetky právne prostriedky na jeho ochranu a dbať, aby nedošlo najmä k jeho poškodeniu, strate, zneužitiu alebo zmenšeniu.

28.1. Z vyššie citovaného ustanovenia, podľa dovolacieho súdu, vyplýva, že osobitnú právnu úpravu dispozičných oprávnení správcu majetku štátu je potrebné vnímať ako ochranu majetku štátu s osobitným zreteľom na to, že štát je síce vlastníkom, ale na rozdiel od iných vlastníkov oprávnenia vyplývajúce z jeho vlastníckeho práva nevykonáva sám, ale prostredníctvom správcov jeho majetku. Podstatou správy majetku štátu je súhrn oprávnení a povinností, ktoré má správca k jej zverenej časti majetku štátu. Súhrn týchto oprávnení správcu tvorí právo správy. Toto právo správcu je síce odlišné od vlastníckeho práva štátu, je však s ním nerozlučne späté. Správca pritom nakladá s predmetom správy akoby právom vlastníka, pričom štát modifikuje (ovplyvňuje) nakladanie správcov s týmito vlastníckymi právami štátu, a to nástrojom svojej zákonodarnej moci - prostredníctvom zákonov. Napokon štát iný reálny nástroj na ovplyvňovanie výkonu svojho vlastníckeho práva prostredníctvom správcov majetku štátu ani nemá. Správca je oprávnený vykonávať vlastnícke práva štátu v medziach zákona ústavne konformným spôsobom. Správa majetku štátu je teda právnou formou výkonu štátneho vlastníctva, právnou formou výkonu základných oprávnení (držať vec, užívať ju a nakladať s ňou), ktoré oprávnenia tvoria obsah vlastníckeho práva štátu. Správca majetku štátu vykonáva správu majetku štátu vlastným menom a na vlastnú zodpovednosť.

28.2. Popri hmotnom majetku štátu vrátane finančných prostriedkov, sú súčasťou majetku štátu aj pohľadávky a iné majetkové práva a záväzky štátu (§ 2 zákona č. 278/1993 Z.z.). Pohľadávkami štátu sú ale len také, z ktorých je štát oprávnený priamo. Podľa dovolacieho súdu takými priamymi pohľadávkami sú pohľadávky štátu na daniach, poplatkoch, pokutách a pod. Priamymi pohľadávkami štátu sú aj pohľadávky výslovne upravené v zákone, ako napr. pohľadávka štátu na vydanie predmetu bezdôvodného obohatenia podľa § 456 Obč. zák., ak toho, na úkor koho sa bezdôvodné obohatenie

získalo nemožno zistiť, pohľadávka štátu voči tomu, komu bol uložený trest prepadnutia majetku podľa § 51 Tr. zákona a pod. Aj tieto (originálne) pohľadávky štátu z dôvodov vyššie uvedených sú spravované správcom. Správca takej pohľadávky štátu nemá k nej žiadne oprávnenie a je len orgánom štátu, ktorý je oprávnený pri správe pohľadávky konať. Správu takej pohľadávky vykonáva správca v mene štátu.

28.3. Od uvedených priamych (originálnych) pohľadávok štátu treba ale podľa názoru dovolacieho súdu odlišiť pohľadávky, ktoré vznikajú v súvislosti s výkonom správy hmotného majetku štátu (napr. pohľadávky zo záväzkových vzťahov do ktorých správca vstupuje pri výkone správy), z ktorých pohľadávok je oprávnený priamo správca. Vychádzajúc z uvedeného, dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa, v danom prípade Kancelária Slovenskej národnej rady, ako správkyňa pohľadávky vyplývajúcej zo záväzkového právneho vzťahu z bezdôvodného obohatenia, mohla vo vlastnom mene uplatniť pohľadávku štátu na príslušnom orgáne.

29. K rovnakému právnomu záveru (hoci za iných skutkových okolností, ktoré však nemali zásadný vplyv na podstatu právneho posúdenia otázky aktívnej vecnej legitímácie správcu majetku štátu) dospel dovolací súd aj v rozhodnutí z 28. novembra 2005 sp.zn. 2Cdo/11/2005, ako aj v rozhodnutí z 30. septembra 2008 sp.zn. 4Cdo/93/2008, v ktorom dovolací súd vyslovil právny názor aj k výkladu ust. § 2 ods. 2 zákona č. 278/1993 Z.z., podľa ktorého správca koná v mene štátu pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku štátu, ktorý spravuje, alebo sporného majetku, ktorého správcom by mal byť podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov, považujúc toto ustanovenie za ustanovenie procesnej povahy oprávňujúce správcu konať pred súdmi a inými orgánmi v mene štátu, netýkajúce sa však otázky vyplývajúcej z hmotného práva a to otázky aktívnej legitímácie domáhať sa ochrany vlastníckeho práva štátu žalobou o vydanie veci (v prípade jej neoprávneného zadržovania) alebo negatívnou žalobou (v prípade iného neoprávneného rušenia než je zadržovanie veci), ktorú okrem štátu (v mene ktorého koná správca), môže úspešne uplatniť i správca vo vlastnom mene ako subjekt oprávnený využívať tento právny prostriedok ochrany majetku štátu. Podporne možno prihladiť aj na rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/86/2017, z ktorého možno tiež vyvodiť podporu výkladu umožňujúceho úspešné uplatňovanie práv štátu priamo správcom, i keď toto rozhodnutie sa vyslovuje týka správy majetku obcí, nakoľko správa majetku štátu sa zakladá na principiálne rovnakých pravidlách.

30. Aplikujúc vyššie citované právne závery ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu na prejednávajúcu vec, dovolací súd uzatvára, že žalobca ako správca majetku štátu je aktívne vecne legitímovaný domáhať sa vo vlastnom mene nároku na náhradu škody zo záväzkového vzťahu, ktorý sa odvíja od zmluvného vzťahu založeného uzatvorením Dohody o poskytnutí finančného príspevku na vzdelávanie a prípravu pre trh práce zamestnancov (zmluvnou stranou tejto dohody bol priamo žalobca, ktorý poskytoval dohodnuté finančné plnenie), ako aj rozsudku trestného súdu, v ktorom súd uložil žalovanému (ako odsúdenému) povinnosť nahradiť škodu vo výške 34.000 eur priamo žalobcovi a so zvyškom nároku na náhradu škody žalobcu odkázal na občianske súdne konanie. Dovolací súd si je vedomý určitej spornosti či nejednoznačnosti vo vyriešení otázky aktívnej vecnej legitímácie správcu majetku štátu, keď na jednej strane má svoje ratio aj názor zdôrazňujúci potrebu rozlišovania vecnej legitímácie štátu a vecnej legitímácie správcu majetku štátu a z toho vyplývajúceho náležitého označenia žalobcu (keď súdy nižších inštancií za správne označenie žalobcu považovali Slovenská republika v zastúpení žalobcom), dovolací súd však uprednostnil materiálny prístup k poskytnutiu spravodlivosti (ktorý vo svojej rozhodovacej činnosti opakovane a dlhodobo favorizuje aj Ústavný súd SR, por. napr. nález sp.zn. I. ÚS 215/2023), v rozpore s ktorým je prístup zvolený v preskúmanom rozhodnutí odvolacieho súdu, ktorý žalobcovi v danom spore nepriznal aktívnu vecnú legitímáciu výslovne z formálnych dôvodov.

31. Ak teda súdy nižších inštancií vychádzali z opačného právneho záveru, podľa ktorého žalobca nemá v danom spore o náhradu škody aktívnu vecnú legitímáciu, išlo z ich strany o nesprávne právne posúdenie, predstavujúce odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolací súd tak vzhľadom na vyššie uvedené dospel k záveru, že dovolanie žalobcu smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie nielen

prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ale zároveň ho posúdil aj ako dôvodné, nakoľko dovolaním napadnutý rozsudok (práve v riešení predmetnej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

32. Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu, spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie, ktoré vykazuje rovnaké nedostatky, zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a 2, § 450 CSP) s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

33. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.